

In memoriam

Isidor Levin

20. september 1919 – 27. juuli 2018

27. juulil suri Saksamaal oma erinevatel eluperioodidel Eestiga seotud olnud rahvaluuleteadlane Isidor Levin. Elu viimastel kümnenditel võis teda kohata Tartus konverentsidel, kus ta üllatas vestluskaaslasi oma laitmatu eesti keelega, ent oli oma ütlustes paras pipar. Isidor Levini sünnikoht ja kasvuaeg jäid Läti. Ta sündis 20. septembril 1919. aastal Daugavpilsis ja kasvas üles judaistlikus vaimus. Tihedam kokkupuude Eestiga jäi Teise maailmasõja eelsetesse aegadesse, kui ta aastatel 1937–1941 õppis Tartu ülikooli filosoofiateaduskonna juudi õppetoolis, kuid kuulus loenguid ka eesti ja võrdleva rahvaluule alal ja usuteaduskonnas. Sel põhjusel on ta oma õpetajatena nimetanud Kaasanist Tartusse naasnud baltisaksa folkloristi Walter Andersoni, aga kuulunud ka Oskar Looritsa ja teiste loenguid, usuteaduskonnast pidas ta oma õpetajaks umbkaudu omavanust Uku Masingut.

Isidor Levin kuulub kahtlemata nende hulka, kes on loonud endast ja teistest müüte, Eesti on nende lahutamatu osa. Siia saabusid tema raamatud, siinsele

Tartu kalmistule ta tuhk hiljuti maeti ning küllap sinne humanitaarkogukond hoiab teda meeles ja enda hulgas edaspidigi.

Isidor Levini sõjaaegne elukäik oli keerukas, algas Läti passiga enesevarjamisest Eestis, kuid jätkus 1942–1946 vangistuses erinevates laagrites, sh Stuttgardis, kus ta teotes tõlgina.

Järgnesid õpingud Venemaal ja Saksamaal ning doktorikraadi kaitsmine 1967. aastal NSV Liidu Teaduste Akadeemia orientalistika instituudis Moskvast. Aastakümneteks leidis ta rahuliku tööpaiga Tadžikistanis (1966–1984), Tadžikistani Teaduste Akadeemia instituudis, hiljem ka 1970. aastast alates Armeenia Teaduste Akadeemias. Ta sai kogu endise Nõukogude Liidu idapoolsetel aladel tuntuks kui inimene, kes suutis luua rahvaluulearhiivi ja otstarbeka tekstide süstemaatika. Arvatakse, et selle loomisel oli tal eeskujuna abiks Eesti kogemus ja teadmised.

Mitmekülgsed teadmised, keeleoskus ja laiad erialased sidemed võimaldasid tal vahendada ingliskeelsele maailmale ja USAsse venekeelseid teadushiidusid, ta juhtis tähelepanu oma õpetaja W. Andersoni pärandile. Ta lõi väga erilise monumendi Uku ja Eha Masingule ja selle kaudu põlistas ka oma elukäigu – inimese teekonna Euroopa ajaloo ühel keerukal ajajärgul. Ta on tänaseni tegutseva rahvusvahelise rahvajutu uurimise seltsi (ISFNR) asutajaliige ja võttis selle kongressidest osa igal võimalusel. Kuid ta on pälvinud ka Folklore Fellows' ja Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi auliikme tiitlid. Ühtlasi oli ta Peterburi, Jerevani ja Dušanbe ülikoolide emeriitprofessor.

2001. aastal omistati Isidor Levinile Valgetähe IV klassi teenetemärk ja 2012. aastal eriliste teenete eest Eesti Vabariigi kodakondsus.

Mare Kõiva

IN MEMORIAM

Isidor Levin

20 September 1919 – 27 July 2018

Mare Kõiva reminisces about the Estonian-related folklorist Isidor Levin.

In memoriam

Barre Toelken

15. juuni 1935 – 9. november 2018

*Barre Toelkeni mälestuseks on võimalik kuulata teda laulmas
<https://www.youtube.com/watch?v=cgqF8QjFaRU>.*

Mardilauapäeval lõppes ameerika folkloristika värvika suurkuju Barre Tolkeni elutee. Toelkeni tunti laiemalt kui navahho folkloori ja ravimistraditsioonide jäädvustajat, ballaadide ja jaapani folkloori uurijat, kütkestavat õppejõudu ja paljude raamatute autorit.

John Barre Toelken sündis Massachusettsis ja kasvas üles lihtsas perekonnas. Ta õppis Utah Ülikooli loodusteaduskonnas, kuid jätkas õpinguid pärast kaks aastat navahhode reservaadis elamist Oregoni Ülikoolis keskaja kirjanduse alal ning kaitses seal 1964. aastal samal alal doktorikraadi. Inglise keele professorile Oregonis (1966–1985) järgnes inglise keele ja ajaloo professor

Utah Riiklikus Ülikoolis. Ühtlasi juhtis ta sealse ülikooli folklooriprogrammi aastail 1985–2002. Ta on juhtinud presidendina Ameerika Folkloori Seltsi (AFS), olnud AFSi ajakirja *Journal of American Folklore* ja *Western Folklore* toimetaja. 2016. aasta Miami Ameerika Folkloori Seltsi aastakonverentsil pälvis 2002. aastast insuldi tõttu tegevteadusest eemale jäänud Toelken elutöö preemia.

Erakordseks muutis Barre Toelkeni tema kirg ja avameelsus nii teaduses kui ka isiklikus elus. Ta oli kaanonite kõigutaja ja folkloristika uuendaja, kes ei kõhelnud astuda isepäiseid samme ja seista oma maailmavaate eest. Kirgliku rännumehe ja folkloori kogujana jäädvustas ta erinevad traditsioone. Enim vaidlusi tekitas Toelkeni žest, millega ta andis oma navahho perekonna vanema nõudel neile tagasi aastate jooksul jäädvustatud lindistused, pidades seda vähimaks, mida ta saab elava kultuuri heaks teha. Toelken oli nimelt Yellowmanide navahho perekonna liige, sinna vastu võetud ning suhtus oma indiaani-peresse respektiga.

1957. aastal abiellus Toelken ameerika jaapanlase Midoriga (Miiko), kuigi alles 1960. aastatel lubati rassidevahelisi abielusid. Barre ja Miiko Toelkeni peres kasvas kuus last.

Barre Tolkeni klassikaliste uurimuste hulka kuuluvad *The Dynamics of Folklore; Morning Dew and Roses: Nuance, Metaphor and Meaning in Folksongs; Ghosts and the Japanese: Cultural Experience in Japanese Death Legends; The Anguish of Snails: Native American Folklore in the West*. Välitöid iseloomustava klassika hulka kuulub Barre Toelkeni kirjutis “The Yellowman tapes, 1996–1997”, mis ilmus ajakirjas *Journal of American Folklore* (1998, lk 381–391) ja milles ta põhjendab lindistuste loovutamist (vt https://digitalcommons.usu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1711&context=english_facpub).

Mare Kõiva

IN MEMORIAM

Barre Toelken

15 June 1935 – 9 November 2018

Mare Kõiva's eulogy for the distinguished and colourful figure in American folkloristics.